

Odboru pa ni bilo samo mar skrbeti, da Matica letos obrodí lep sad na slovstvenem polji, ampak gledal je tudi v prihodnost ter naravnal pot, po katerem drugo leto kmalo dospè do rokopisov, da se tiskanje društvenih knjig lahko dovrši do konca društvenega leta.

Vspeh tega odborovega truda je ta-le:

1. V rokah imamo rokopis prve polovice Koseskijevih poezij, do sedaj še nikjer natisnjenih; druga polovica njegovih poezij, v „Novicah“ zunaj ene same („Nemškutar“) natisnjenih, nam dojde kmalu.

Morda slavni skupščini ne bode nevšeč, ako jej iz g. Koseskijevih pisem navedem nekoliko stavkov: 7. julija piše med drugim to-le: „Ne zamerite mi, slavniga društva prečastiti gospodje, de Vam tako pozdno odgovorim na pismo Vaše prijazno 16. okt. 1868. l.“ — Duh je sicer voljan, al meso sedemdesetletnega pesnika v Trstu je, žalibog! jako oslabeledo. Telesnim slabostim pridružuje se v duhu plahota, pred tako častito gospodo stopiti s praznimi rokami. Tudi sedaj ne pošiljam mnogo, al „nekaj maliga vonder le“, obetam pa v prihodnji čas še marsikaj Vam poslati, „ako Bog dá i sreča junačka“. Pred vsem mi dovolite, da se držim starih oblik; rajši umolknem, nego se poprimem novih. „Vse naj tedaj ob starim ostane, tako kakor sem pisal.“ — Morda bi boljše bilo, z izdavo prve pošiljatve čakati druge, kajti obe daste še le vidno knjigo, toda to prepuščam častitemu društvu. Vprašali ste me, koliko nagrade zahtevam za svoja dela. Da se izognem vsakemu takemu vprašanju, odgovarjam, da nič ne želim, še manj pa kaj zahtevam, ampak plačilo moje je, kar pové véliki pesnik z besedami:

„Ich singe, wie der Vogel singt,
Der in den Zweigen wohnt,
Das Lied, das aus der Kehle dringt,
Ist das, was mich belohnt.“

Kar bi rad imel, to sta dva ali 3 iztisi izišle knjige, zraven tega pa in to v prvi vrsti blagovoljnost drage Slovenije, katero vedno nespremenjeno ljubim ves čas svojega življenja“.

V pismu od 29. julija 1869. leta pa med drugim piše tako-le:

„Bodi mi v prvi versti dovoljena priserčna zahvala za vse z listom častitim 18. julija t. l. meni poslane knjige. Žalibog, de izreči ne morem tako dostojno, kakor bi se htelo, hvaležnosti, ki se v sercu mi snuje. Z besedo golo tega ne dosežem; taka dobrota terja znake vidljive. Nakloni mi tedaj prihodnost, kar ovira sedanjega časa nezgoda. Pismu temu priložim doveršeno pravlico „Mazepa“. Dobila je v tretjem oddelku 12 novih osmerk, tedaj 96 stihov. — S tem stopi za naprej ta pesem iz mojih misel. Bog daj, de vgoði in živo slovensko zadene. Sedaj mislim najprej „visoko pesem“ do konca speljati. V „Novicah“ sta natisnjena bila le dva odlomka. Po izvorni namembi jih tedaj ostane še šest enako dolzih pesniškemu otesavanju prepuščenih... Potem še le nastopi poglavitno moje delo, o katerem se bo govorilo, kadar bo vdarila ura namenjena, ura ugodna. V obziru izdavanja mojih pisanih prepustim sleherno vsako presodbi častitega društva. Samo oblike imajo stare biti, kakor so jih rabili serčno in živo spoštovani učitelji moji“.... Naštevsi pesmi, ki jih še pošlje Matici, sklepa pismo z besedami: „To je vse, kar imam. V istini mala reč, trohica, bilčica, nič! O ti senčici se moja ošabnost gotovo ne bo napejala. K temu bi se htelo bolji klaje — — mlade, cvetne, zelene detele!“ — Toliko o Koseskijevih poezijah. (Konec prih.)

* O pregovorih in prilikah sosebnost slovenskih — tako se glasi zanimivi članek, ki ga v slovenskem je-

ziku nahajamo pisanega od prof. Vil. Urbasa v letošnjem sporočilu c. k. više realke goriške, iz ktereга bodemo prihodnjič vzeli nekoliko odlomkov. Temveč pa nam je dobro došel ta članek, ker v letošnjih šolskih sporočilih so vkljub glasovitemu §. 19. slovenski spisi — bele vrane.

Národne stvari.

Najimenitniša slovenska národna pesem mitičnega zadržaja.

Spisal Davorin Trstenjak.

II.

Po strahovitem oblačnem svetu, v katerem divjajo bliski (polkonji), hudi viharji (pesoglavci), se kotajo ogromni oblaki (veliki ljudje — veleti, giganti), ropče toča — tice z železnimi kljuni in parklji — Harpije — ktere enako grški Gorgoni*) „z pogledom otrovajo“; — tulijo in rjujejo bore (zveri si kralja držeče), pridemo v mirniše kraje, — v šesto deželo. Naša pesem pravi:

V šestič piska zaroži,
Šest' služabnik tu stoji.
Kaj se, kaj se po svet' godí?
Nam razloži služabnik ti.
Jaz pridem iz šeste dežele,
Kjer gospodarjo modre glave,
Skrivnosti pretuhtujejo,
Sivobradci znajo govorit,
Kakor bi rož'ce sadil,
Njih bi zmiraj lahko poslušal,
De b' ne jedel in ne pil.

Kam bi postavili šesto deželo? Jaz mislim v zvezdnati svet. V tej deželi gospodarijo modre glave — sivobradci, toraj: stari očaki. V nobenem drugem mitu ne nahajam sličnih idej, nego v staroindijskem. V zvezdah („maghâh“) prebivajo „pitri“, kar se vjema z lat. patres, slov. pitari, redniki, die Ernährer, nemški: Väter.

To so duše umrlih očakov. V indijskih knjigah se „pitri“ — očaki imenujejo prebivalci „armanda“, to je neskončnih nebes; imajo priimek: bistrourni, dobrodejni, blaženi, in njihova prebivališča se velijo: pitriloka = patrum loca, večkrat se ednačijo z zvezdami (glej: *Taittiriya Ar. VIII. 8, Taittiriya Bráhmaņa III. 1. 8*). Ne samo v slovenskih narodnih povestih, nego tudi v nemških najdemo, da so nazori in namisleki o dušah umrlih in zvezdah med seboj v ozki zavezi, da se duše po smrti v zvezde spremenijo. Te nazore najdemo tudi pri Rimljanih (*Plin. II. 8*) in pri Grkih (*Aristophanes Pax. v. 832*). Sivobradci — modre glave so toraj: umrli očaki, ktere si je mislil vsak narod, in tudi imel po svoji zgodovini. Naša pesem nas peljá v sedmo deželo:

V sedmič piska zaroži,
Sedm' služabnik tu stoji.
Kaj se, kaj se po svet' godí?
Nam razloži sluga ti!
Jez pridem iz sedme dežele,
Kjer junacje kraljujejo.
Koder kol' po svet' gredô,
Junaške pojejo, godo;
Nič jim pretežko ni
Si zaslužít kaj časti.

*) V prvi sestavek se je vrinila tiskarska pogreška; namesti Graciam beri Gorgam. Pis.

Kamor doseže kol morje,
Njih bandera se primolê:
Svetinje jih spremljajo,
Pred nesrečam' varjejo.

Ako smo v šesti deželi našli prebivališča umrlih modrih očakov, najdemo v sedmi umrle junake, viteze, hrabre vojščake, v znamenje, kako čestit stan je bil pri starodavnih Slovenih — vojaški stan. Le staroškandinavska mitologija ima slične nazore. Po tej Einheriar „die abgeschiedenen Helden“, kakor J. Grimm tolmači, obdajajo Odina v Wallhalli „und treiben dort ihre Kampfspiele“.

Sedma dežela je toraj domovina luči unkraj zračnega prostora — v nebeškem neskončnem prostoru, kjer vladate svitloba in luč kot neodvisna — od svetlečih solnčnih teles — samostalna večna moč.

V osmič zapiska, zaroži,
Ena ptica priletí,
Kaj se, kaj se po svet godí?
Razloži nam ptica drobna ti!
Jaz pridem iz osme dežele
Kamur odtod nihče ne gré.
Divice, kakor tud žené
Same brez mož kraljujejo.
Njih lepota je vse krotko.
Bodi si zver, ali kar živó.
Njih dežela: Kolobocia,
Z zlatimi hrib' ograjena,
Po zlatim pesk' vode tekô,
Rožce božji duh dajo.
Ko b' kdo 'tel dežel' vzeti
Bi mogel umret brez milosti;
Viši z neba bi bli na pomoč.
Potrjenje mirú ti dam pisano
S čisto krvjo podpisano,
De v Čari gori ni zbrisano.

Ker iz osme dežele ne pride sluga svitlega gospodarja, temoč drobna tica, to je znamenje, da ta dežela ne spada več pod oblast svitlega gospodarja, temoč najvišega boga.

Tako se potrjuje Helmoldovo sporočilo: „Slavi inter multifaria Deorum numina non diffitentur unum Deum, in coelis caeteris imperitantem, illum praepotentem caelestia tantum curare“. Isto sporočuje tudi Prokop. Divice in žene, ki brez moža v osmi deželi kraljujejo, opominjajo nas na grške Amazone, ktere najdemo v družbi bežice Athene — boginje nebeške vedrine in svitlobe, katerih prvotni značaj pa je pozneje zeló pokvarjen. Naša pesem pa tudi nam pové, da je divičji in brezzakonski stan pri starih Slovencih bil povišan še nad junaškim stanom. Te divice bi jaz primerjal nemškimi „Schwanjungfrauen“, sâligen Frâulein, Valkyriam, belim ženam slovenskih narodnih povesti, staroindijskim Apsararam — to je „nevidljivim“ po Weberovem tolmačenju, ali, kakor Schlegel tolmači, „die in den himmlischen Gewässern Wandelnden. Nekteri basnoslovci v njih spoznajo: osebljene svitle megle. Te nebeške divice stanujejo v Kolobociji, slovensko poznavanje za nemški: Scharaffenland, Engelland, Insel der Seligen. Ta dežela je z zlatimi hribi ograjena, pod zlatim peskom vode tekô, rož'ce božji duh dajô. V tej deželi je: čarja gora (Zauberberg). Ker podoba hriba ali gore v indoevropskih mitih vidimo predstavljena nebesa, ter tudi čarja gora, dežela Kolobocija družega ne pomenja, — ona je steklena gora poljskih narodnih povesti enaka nemškemu: Glasbergu, na katerem stoji zlat grad, je domovina Schwanjungfrau, polna najlepših cvetočih zelišč, napolnjena s čudovito svitlobo, do ktere je le mogoče priti s pomočjo

medvedovih krempelj, kakor poljske in litevske narodne povesti sporočujejo (glej: *Woycicky Klechdy II., 134. 135. Knjalowicz histor. Litw. I. 5. 140.*). Tudi po nemških povestih se do Glasberga pride skoz deželo vetra, solnca in meseca s pomočjo kurje koščice. Čarja gora je toraj svitlo-modri nebeški obok nad oblačnim svetom. Zakaj se ta dežela veli Kolobocia, Kolbocia ni mi znano. Kolbocia pomenja v slovenščini tudi nerazumljiv jezik, v litovščini pa pomenja: kolbe, kelbe, govor, kolbeti, govoriti. Ali se ne bi dalo misliti, da so sorodni Litovci v azijanski pradomovini stanovali v srečnejšem in rodovitnejšem kraju, kakor Sloveni? To preiskavo prepustim bistroumnejšim starinoslovcem.

(Konec prihodnjič.)

Prislovice in reki iz Istre.

(Zapisal J. Volčič.)

Gusta selja (selitba) i gusta ženja (ženitba) malo valja. — Ča je baba nabrala, to je unuka razdrila. — Vsaka tikva na svojem grlu raste (vsak ima svojo misel). — Pusti kuću goreću i nastoj (adsiste) ženu rojeću. — Nedaj mi Bog živemu u zemlju, ni mrtvemu spod nje (nedaj mi Bog nenaravski umreti, ili po smrti imeti slabo ime — biti vukodlak — kudlak). — Blazi ti slugo: ukazano delaj, gotovo ji. — Lěpi su obětki, neznam kakovi té biti ženitki (lepo se pripravlja za zakonsti stan, ali se nevé, kakošen bo). — Su si podobni, kako da bi jabuku razpolovil. — Sv. Ivan prvi letni dan, žito zori ali zgori. — Plače (joka se) kako streha (kadar daži). — Ki zatira stare običaje, zatari njega Bog. — Od mučanja ni pisanja ni štenja. — Devojčina kako stari opančina (nepoštena). — Sunce sviti daž hodi, slěpari se ženu. — Kada pride mesec maj, pita je li u kući kaj. — Lepa besěda glave ne odsěka. — Ni muhe ne pusti na njega sestí (tako ga ima rad). — Kade je gospodi s vami, je sěna i slami (popu je dobro). — Krivo stečeno ni nikdar blagoslovljeno. — Ki ruku (z darom) pruži, ruka mu se i napuni (dar se dobí za dar). — Ako je sila na vanjščini je pravica u gradu. — Ur ne brojimo, žen se ne bojimo (pijančevska). — Žito grečati, rešetati ga, da plaža pride na vrh; strojiti ga, da plaža pade skoz rešeto. — Duhočina, Geisteserscheinung, vedovina, Gespenst, Scheusal.

Vrtec lepoznanški.

Prijateljici.

Novela.

Poleg Dragoile Jarnevičeve svobodno posnel J. Levičnik.

(Dalje.)

IX.

Naglost, s katero je odhajala Ljuboslava, odtegnila jo je tudi našemu očesu; in akoravno smo koj po odhodu jeli iskati njenega sledú, bil nam je vendar ves trud zastonj. Kakor v hipu minulo je tako že petnajst celih let, in o njej ni ne duha ne sluha. Naveličali smo se zavolj tega, dalje iskati je.

Hodimo toraj svojo pot!

Le-tá pripelje nas noter v Česko zemljo, in sicer na neko gorsko senožet, po kateri se pasejo tolste čede, in poleg katerih šaljivi pastirji v hladnih sencah polegavajo ter norce brijejo. Iz brega se vidi na daleč prostrano ravno polje. Ugodno je očesu gledati na cvetoče livade in plodne njive. Vročina poletnega dneva dela, da se danes oddaljene okolice vidijo kakor skoz modri pajčolan. Tudi dolino proti jugu pokriva nekak soparičen dim, vendar pa se dobro razloči v njej prostira-

„Prišla nam je neka bolnica; tujka je“ — odgovorijo strežnice.

„Postrezite jej dobro!“ — reče in zgine v mostovžu.

Prišedša mati Serafina — tako bilo je predstojnici imé — v svojo sobico, prične nemirno šetati po njej sèm ter tjà. Bila je ona srednje dôbe, visoke šibke rasti, vpadlega lica. Zavolj njene stroge obnaše bile so sestre pred njo nekako plašne, vendar pa so jo vse ljubile in spoštovale. — To ženo tedaj vidimo šetati po njeni sobici.

„Kaj neki me uznemiruje“ — reče sama pri sebi; „od kod mi je ta groza in trepet po telesu . . . je li kaka bolezen, ki se mi tako napoveduje . . .“ Čez nekoliko časa sede k mizi in nasloni glavo na komolec.

Zdaj jej pride sporočat ena izmed strežnic, da tujka je zeló slaba in da prosi za spovednika. Predstojnica ukaže jaderno iti po očeta Klemena. Prisedši duhovni gospod izpové in previdi bolnico, naznani pa tudi predstojnici, da bo težko doživela prihodnjega jutra. — Mati Serafina pozvoní, — mlada sestra pride v njeno sobico in vpraša po zapovedi.

„Sestra Ljudomila! ste li videli tujo bolnico? — kake rasti in kakega lica je?“ — nagovorí jo gospá mati.

Sestra Ljudomila odgovorí: „Ženska je srednjih let, pa od bolezní že vsa potrupana. Las je sivih, ki so utegnili nekđaj rumenkasti biti; oči ima modre“.

„Ne veste li, od kod je?“ — zopet mati Serafina zavpraša.

„Nismo je nič vprašale za to; — tudi le molčí in pogostoma globoko izdihne“ — odvrne vprašana.

„Pospremite me k njej, želim jo videti“ — reče predstojnica. Sestra Ljudmila vzame svečo in gré naprej, mati Serafina stopa s predčutnim duhom za njo. Pred vratmi bolniške sobe postane in osloní se trepetajoča na banger. Sestra Ljudmila jo počaka. — „Kaj se je zatéplo v me?“ — zašepetá mati sama pri sebi, in stopi zatem v prostrano bolniško izbo. Lahnih in tihih korakov pride do postelje, ki je stala v desnem vogalu velike, slabo razsvitljene sobe. Bolnica je ležala k steni obrnjena; predstojnica sede vsa nekako pobita k zglavju; sestra Ljudmila pa se nagne prek postelje, gledajoča, ali bolnica morebiti ne spi. Le-tá zaobrne zdaj glavo in odgovorí na vprašanje mlade usmiljenke, kako da jej je, da jej je zdaj malo odleglo, in da ne čuti nobene bolečine več; samo slaba da je, prav zeló slaba.

„Ako vam ni preveč težavno govoriti“ — nadaljuje milostinka — „želeli bi vedeti predstojnica tega samostana, odkod da ste, imaste li kaj sorodnikov ali prijatlov, da jim morejo naznaniti vašo osodo“.

Bolnica težko izdihne in reče: „Nimam žive duše več pod solncem, ki bi jo svojo mogla imenovati; v mladinskih letih že izgubila sem roditelje po bolezní in nesreči, in pozneje . . .“ — tu umolkne.

Predstojnica se po celem truplu razgane; glas bolnice presunil jej je dušo . . . zamolko, drkčeče zavprašajoče ponoví: „in pozneje?“

„Pozneje“ — nadaljuje bolnica — „pozneje podaril mi je mili Bog dobro; al moja lahkomisljenost obračala je to napak, strašno napak . . .“ tu zakašlja in zopet bolečin polno zastoka.

Smrtna tihota nastane; globoko zamišljena nasloni predstojnica glavo v svoj komolec.

Kmalu prične bolnica zopet: „Dá, povedati vam hočem in moram vse, kako osodo sem preživela; male močí, ki jih čutim v svojih raztrupanih prséh, porabiti hočem v to, da vam vse razodenem; morebiti boste imeli priliko, da upotrebujete to kedaj za primeró in svarilni izgled, ter naznanite drugim, kako zeló sem

bila kaznovana . . .“ tu zopet vtihne, nezmožna dalje govoriti.

Mati Serafina globoko izdihne in podvije roke. V tem hipu prevzamejo jej dušo čudnovate misli in spominja se krasnih dni svoje mladosti . . . glas bolnice, akoravno zamolkel, probudil je dolgo v njej spavajoča čutila, ki jej stiskajo srce na tesno. Zatisne si z desnico oči in posluša dalje pripovedajočo bolnico.

„Bila sem“ — nadaljuje bolnica — „dete štirih let, ko so mi umrli oče; — mater zgubila sem kmalu za tem po nesreči; vtopili so se v nekem hudourniku o času, ko so popotovali k botru, da bi v svoji krvavi revščini zadobili od njega kako pripomoč. Mene je o ti strahoviti priliki izvlekla iz vode rešilna roka malo od mene starejše deklice, in ona me je objela srčno kot sestro svojo, tovaršico in prijateljico; oče njen sprejeli so me ko lastno dete in radovala sem se srečnih, blažnih dni in časov“.

(Dal. prih.)

Národne stvari.

Najimennitniša slovenska národna pesem mitičnega zadržaja.

Spisal Davorin Trstenjak.

II.

(Konec.)

Pojdimo h koncu naše pesmi:

Devetič piska, zaroži,
Račica bela priletí,
Deklica je kot iz nebes.
Kaj se, kaj se po svet' godí?
Razloži nam deklica zdaj ti!
Jaz sem iz devete dežele Jelenica,
Do nas nobeden prit' ne zná.
Jaz ti za gotov' povem,
Pri nas žene kraljujejo,
Ki več, ko drugi ljudjé vedó.
Pri nas možake je dobit,
Ki črno šolo znajo učít,
Sebe in kraljestvo skrit.

Tukaj imamo opraviti sopes z belo ženo, nebeško divico „Schwanjungfravo“, ker tudi račica simbolizuje to, kar labod v staroškandinavskih povestih. Naša Jelenica je enaka nordiški Holdi, kraljici Valkyri, blaženih devic (sâligen Fräulein). Ker naša pesem pravi, da v deželi Jeleničini so „možaki dobit, ki črno šolo znajo učít“, in pod možaki ali dijaki črne šole, kateri na pozoji jašejo, se imajo razumeti demoni bliska in groma, viharjev in povodni, ter se nam odpira v bitju Jeleničinem ona mitična vlastovitost, ktero najdemo v staronordiški Holdi, ki je tudi voditeljica divjega lova (wilden Jagd). Škoda, da se je mitično ime kraljice belih žen nebeških devic pozabilo, Jelenica, ali, kakor tudi narodne slovenske pesmi pripovedujejo: „lepa Alenčica“ je krščanska sv. Helena, na katero so se vložili mitični paganski življi, bodi-si zarad lepote*), s katero se je predstavljala sv. Helena, ali zarad dôbe, v katero pade njeno častje, ali zarad simbolov, s katerimi so jo stikali. V kraljici belih žen, devic na čarji gori, v srečni deželi Kolobociji stanovajočih pa tudi najdemo osodno vlastovitost. Naša pesem pravi:

Potlej je odprla škatljico,
Iz nje potresla štipico;
Zginila je Jelenica,

*) Po krščanski legendi je bila cesarica Helena mati velikega Konstantina žena neskončne lepote. Pis.

Da se ni vedlo kod in kam.

Ko blisk je odletela dam'.

Ta škatljica s štipico napolnjena nas opominja na Pandorino pukšico, pa tudi staronordiška Holda je boginja osode, voditeljica osodnih božic: Nôrn in Mâr = slov.: Navje in Morje.

Nerazložljiv mi je konec te imenitne narodne pesmi:

Svetli gospodar tako govori:

Z ženskim se ne bojujemo,

Mirne pri miru pustimo,

Pesoglavcev ne potrebujemo,

In tako pri mir' ostanemo.

Dozdeva se mi, ko da je hotel pesnik popisati grozečo vse poškodovajočo nevihto, ktera pa se je srečno razvezala, in sopet prijazno vedrino povrnila. V pohvaljeni dr. Krekovi knjigi: „Ueber die Wichtigkeit der slawischen traditionellen Literatur als Quelle der Mythologie“, v kateri je ta pesem tudi natisnjena, berem, da je gosp. dr. Krek to pesem v svojih prelekcijah že tudi svojim učencem razlagal, in da hoče na drugem mestu jo obširnije razkladati. Jaz nisem slišal njegove prelekcije, tudi nisem govoril z nobenim njegovih učencev, kateri so slišali njegovo razkladbo; toraj nisem mogel je tudi porabiti. Želó me bode veselilo, ako sva v razkladbi enakih misli. Kjer pa jaz ne bi bil utegnil pravega zadeti, bode mi vsak temeljit poduk všeč.

Začetek te pesmi spada gotovo v paganske čase. Jezik je skozi in skozi národen, izvemši besedo „šturmajo“, ki je iz nemščine. Nektere fraze, postavimo: „njih lepota je vse krotko“ so prav izvirne. Kolikor se spomnim, jo je rajni Stanko Vraz zapisal potovaje iz Koroškega na Gorenško, in sicer v okolici kamniški. Dobro bi bilo pozvedovati, ali je še med narodom znana. Polkonjev in Pesoglavcev se tudi omenja v eni pesmi, katero je A. Grün v nemščino preložil. Pozneje pravljice poznamljajo s pesoglavci divje grde Hune in Obre. Koliko se vjemajo naši Pesoglavci z staroindijskimi daimoni: Čvânamukhas = pesogobci, Hundsmäulige, nisem še mogel pretuhtati.

Da-siravno Polkonji in tice z železnimi kljuni in parklji, dalje veliki ljudje, ki gore na gore nanašajo, se enačijo z mitom Kentaurov, Harpij in Gigantov, vendar te pesmi ni mogel zložiti učen, v grški mitologiji izobražen človek, ker v njej najdemo mitične življe, ktere ste še le tudi ohranili staroindijska in staronordiška mitologija, teh pa je, kolikor jaz kot iskren prijatelj rajnega Stanka Vraza in poznatelj razvitka njegovega izobraženja, on sam še ni poznal, in slobodno rečem, v oni dobi, ko je dijak St. Vraz to pesem zapisal, tudi noben kranjsk duhovnik in šolmašter ne. Zraven tega je jezik in slog tako naroden, da ga znanstveno izobražen in umeten pesnik nikdar ne more zadeti in posnemati. Da bi nam narodni pesnik imenoval imena svitlega gospodarja, poznamenovanja polkonjev, pesoglavcev, velikih ljudi, tic z železnimi kljuni in parklji, imena sivobradcev, nebeških devic samožen, kraljice njihove skrščene Jelenice, imela bi ta pesem enako vrednost, kakor ena molitev iz staroindijskih Ved ali staroškandinavske Edde.

Slava živemu duhu slovenskemu! Nobeno slovansko pleme nima slične mitološke pesmi!

Dopisi.

Iz Dunaja 10. sept. — Kar se je bralo po časnikih o prošnji Žumberčanov in Marijedolcev zastran zedinjenja s Kranjsko vojvodino, to smo tu na Dunaji po graničarskih učenicih že neke dni poprej izvedeli. Reč ta se morebiti komu čudna dozdeva, člo-

veku pa, ki okoliščine pozná, je čisto naravna. Svet dandanašnji ne spava več, — ne! — gleda, opazuje, in tudi hrepeni po tem, kar se mu dopada. Ravno hrepenjenje Žumberčanov in Marijedolcev po zedinjenju s Kranjskim pak je glasno govoreče in častno pričalo za tiste gospode izmed našega naroda, ki so se trudili in se še trudijo po Metliškem za ljudski blagor. Ravno moja malenkost je že pred leti enkrat o rajnem dekanu g. Vinc. Vovk-u zapisala, a o njegovi marljivosti in delavnosti po Metliškem bodo še čez leta in leta mrtvi kameni govorili. Izgledi, ki se vidijo tudi dandanašnje zlasti v Suhorju in Dragatušu, niso li tudi oni dovolj mikavni, da se ozirajo sosedje sem čez mejo na našo zemljo, in hrepenijo popolnoma naši biti? Zna-biti da drugi o tem drugač mislijo; jez si ravno zapisane misli vendar ne dam izbiti iz svojih možganov. — Zdaj pa še nekaj. Nek dopisnik je v „Slov. Nar.“ razlil tudi čez nas slovenske učenike svoj žolc. Če bi bil pisal resnico, bogme! da ne bi bil zinil besede o tem; ker je pa lagal na debelo, ne morem si kaj, da bi temu tudi javno ne govoril nasproti. Pripovedoval je nekaj o „sukanju plaščev po vetru“. Mogoče, da ga suče on sam, in tako je meril druge po svojem lastnem kopitu. — Pravil je tudi o „cilindrih“ in „cvikerjih“. Izmed kranjskih učiteljev ne nosi tudi eden ne „cvikerja“ in ne cilindra; sploh se ne spominjam, da bi kdaj kdo izmed slovenskih učencov s „cvikerjem“ v šolo dohajal. Če morebiti kdo o kaki priliki cilinder na glavo dene, — mislim, da to vendar še ni taka pregreha, da bi se zavoljo njega že smela cela kopa laži javno med svet trositi. Jez vem, da nekteri prvi rodoljubi česki nosijo včasih tudi frak in cilinder, vendar še nisem slišal, da bi jim bil kdo v časnikih očital. — Kar se edinosti tiče in sloge, ponovim še enkrat, kar sem v 33. listu pisal, da smo si vsi slovenski učeniki posebno prijazni. To se godi vsaj v obraz. Mogoče, da je tudi kak „Judež“ vmes; toliko slabeje in sramotniše pa je za-nj, če se plazi med nami kakor volk v ovčji obleki. — Kar pisavo rodovinskih imen zadeva, ne bom ugovarjal, da so imena nekterih učencov po nemški pisavi v dotičnem šolskem zaznamku pisana. So jih li učeniki sami tako zapisali, tega ne vem; in če so jih, naj se ne sramotijo potem zavoljo tega vsi drugi učeniki! Za trdno pa tudi vemo, da je en slovensk učenik lastnoročno svoje imé drugače zapisal v dotično pôlo, kakor je v zapisniku natisnjen. Tiskar-nica marsikdaj v naglici kaj naredi, kar marsikomu ni všeč. — Ako pa po javnih krajih ne hodimo z našo narodnostjo „hauzirat“, naj se nam to ne šteje za zlo; kajti poslani smo v Beč na uk in za nič družega. — Toliko o tem; pripravljen sem pa k temu dostaviti še kaj, ako bi kdo ravno zahteval. — Prijazni pozdrav ljubim slovenskim rojakom! J. Levičnik.

Iz Zagreba 10. sept. — „Bana imamo!“ Baron Rauch mu je imé. V včerajšnji seji deželnega zbora je prisegal. O instalaciji njegovi, pri kateri je škof Soić nosil veliki zvonec (prevzvišeni škof Strosmajer v Diakovu premišljuje Rauchovo glorio), ste v mnogih časnikih brali velikanske reči, in zakaj bi ne bile bile! saj je bilo za slavoloke, zastave, dekoracije, osvečavo, ban-derje in druge komedije iz deželnih novcev potrošenih nad 30.000 gold., vrh tega pa so Magjaroni iz svojega žepa za okinčanje hiš, osvečavo itd. darovali morebiti še kakih 50.000 gold. Ni tedaj čuda, da je Zagreb na videz bil sijajen; al niti duha niti sluha o navdušenosti naroda ni bilo; le obligatni živio-klici so se sèm ter tje čuli, in spreved bana bil je prav tako tihoten kakor da bili — verjemite mi — mrliča peljali. To je ban Rauch sam prav živo čutil, kajti za „slavnostno“ instalacijo podaril je siromakom zagrebškim